

Trysil kommune
Plan- og miljøavdelingen

Innlandet fylkeskommune
Postboks 4404 Bedriftssenteret
2325 HAMAR

Dato: 10.03.2023
Vår ref.: 2022/4473-6029/2023
Deres ref.:

Melding om vedtak

Innspill til høring på regional plan for klima, energi og miljø

Trysil formannskap behandlet denne saken 07.03.2023 og fattet dette vedtaket:

Utkast til Regional plan for klima, energi og miljø tas til orientering og Trysil kommune oppfordrer Innlandet fylkeskommune til å innarbeide de presenterte merknader under vurderingskapitlet i denne saken i endelig plan og handlingsprogram - med følgende tillegg/forsterkninger:

- Målene er svært ambisiøse, og det er utydelig hvordan rapportering på måloppnåelse er tenkt.
- Planen kan med fordel tydeliggjøre hva som er status og analyse og hva som er retningsgivende strategier for å komme seg fra mål til handling. Målene og strategiene bør gis prioriteringer i saker der hensynet til klima, energi eller miljø må veies opp mot hverandre.
- Det er veldig mange tiltak og dette kan øke risikoen for at gjennomføringen blir lite målrettet og lite virkningsfull. Det bør vurderes om planen i større grad bør identifisere færre og virkningsfulle tiltak, der ressursene styres dit de gir størst effekt, dvs. prioritere tiltakene.
- Innretningen på strategiene og tiltakene vitner om stor vilje til å ville nå mål gjennom samarbeid og partnerskap. Fylkeskommunens ambisjon om å involvere kommunene som samarbeidspartner, legger grunnlag for et godt samarbeid og bedre gjennomføring av tiltakene. Planen kan med fordel være tydeligere på hvordan økonomiske insentiver målrettet kan stimulere til omprioriteringer i kommunene. Den kan videre være tydeligere på hvordan tiltak og virkemidler som kommunene allerede rår over i dag, kan brukes mer aktivt for å stimulere til utvikling i riktigere retning.
- Hvordan mål, strategier og tiltak fra regional plan er tenkt overført til eller integrert i kommunenes egne planer for temaområdene klima, energi og miljø, kan også tydeliggjøres.

Du kan klage på vedtaket innen tre uker fra du mottok dette brevet, jf. fvl §§ 28 og 29. Klagen må være skriftlig.

Bruk gjerne [det digitale klageskjemaet vårt](#) eller send klagen til Trysil kommune, postboks 200, 2421 Trysil eller postmottak@trysil.kommune.no. Dersom klagen inneholder

taushetsbelagte opplysninger, bør den ikke sendes som e-post. Da kan du logge deg inn med elektronisk ID og sende den kryptert på [eDialog](#).

Skriv hvilket vedtak du klager på, hvilke endringer du ønsker og årsaken til at du klager. Hvis du sender klagen så sent at det kan være usikkert for oss om du har klaget i rett tid, ber vi om at du også skriver datoen for når vedtaket kom fram til deg.

Med hilsen

Øivind Løken
Rådgiver natur- og miljøforvaltning
Tlf. 98 90 24 36

Dette brevet er elektronisk godkjent og sendes derfor uten signatur.

Vedlegg:

1 Saksframlegg med vedtak

Høring - regional plan for klima, energi og miljø

Utvalg	Utvalgssaksnr.	Møtedato
Formannskapet	2023/13	07.03.2023

Vedlegg:

- 1 Høringsfrist 10.3.2023 - regional plan for klima, energi og miljø - planforslag
- 2 Regional plan for klima, energi og miljø - planforslag
- 3 Regional plan for klima, energi og miljø_saksframlegg fylkeskommunen

Andre relevante saksdokumenter:

Kommunedirektørens innstilling:

Utkast til Regional plan for klima, energi og miljø tas til orientering og Trysil kommune oppfordrer Innlandet fylkeskommune til å innarbeide de presenterte merknader under vurderingskapitlet i denne saken i endelig plan og handlingsprogram.

Formannskapets behandling i møte 07.03.2023:

Tilleggsforslag fra Ap ved Turid Backe-Viken som kan inkluderes/forsterkes i høringsinnspillene fra Trysil kommune:

- Målene er svært ambisiøse, og det er utydelig hvordan rapportering på måloppnåelse er tenkt.
- Planen kan med fordel tydeliggjøre hva som er status og analyse og hva som er retningsgivende strategier for å komme seg fra mål til handling. Målene og strategiene bør gis prioriteringer i saker der hensynet til klima, energi eller miljø må veies opp mot hverandre.
- Det er veldig mange tiltak og dette kan øke risikoen for at gjennomføringen blir lite målrettet og lite virkningsfull. Det bør vurderes om planen i større grad bør identifisere færre og virkningsfulle tiltak, der ressursene styres dit de gir størst effekt, dvs. prioritere tiltakene.
- Innretningen på strategiene og tiltakene vitner om stor vilje til å ville nå mål gjennom samarbeid og partnerskap. Fylkeskommunens ambisjon om å involvere kommunene som samarbeidspartner, legger grunnlag for et godt samarbeid og bedre gjennomføring av tiltakene. Planen kan med fordel være tydeligere på hvordan økonomiske insentiver målrettet kan stimulere til omprioriteringer i kommunene. Den kan videre være tydeligere på hvordan tiltak og virkemidler som kommunene allerede rår over i dag, kan brukes mer aktivt for å stimulere til utvikling i riktigere retning.

- Hvordan mål, strategier og tiltak fra regional plan er tenkt overført til eller integrert i kommunenes egne planer for temaområdene klima, energi og miljø, kan også tydeliggjøres.

Votering:

1. Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt.
2. Aps tilleggforslag enstemmig vedtatt.

Formannskapetets vedtak i møte 07.03.2023:

Utkast til Regional plan for klima, energi og miljø tas til orientering og Trysil kommune oppfordrer Innlandet fylkeskommune til å innarbeide de presenterte merknader under vurderingskapitlet i denne saken i endelig plan og handlingsprogram - med følgende tillegg/forsterkninger:

- Målene er svært ambisiøse, og det er utydelig hvordan rapportering på måloppnåelse er tenkt.
- Planen kan med fordel tydeliggjøre hva som er status og analyse og hva som er retningsgivende strategier for å komme seg fra mål til handling. Målene og strategiene bør gis prioriteringer i saker der hensynet til klima, energi eller miljø må veies opp mot hverandre.
- Det er veldig mange tiltak og dette kan øke risikoen for at gjennomføringen blir lite målrettet og lite virkningsfull. Det bør vurderes om planen i større grad bør identifisere færre og virkningsfulle tiltak, der ressursene styres dit de gir størst effekt, dvs. prioritere tiltakene.
- Innretningen på strategiene og tiltakene vitner om stor vilje til å ville nå mål gjennom samarbeid og partnerskap. Fylkeskommunens ambisjon om å involvere kommunene som samarbeidspartner, legger grunnlag for et godt samarbeid og bedre gjennomføring av tiltakene. Planen kan med fordel være tydeligere på hvordan økonomiske insentiver målrettet kan stimulere til omprioriteringer i kommunene. Den kan videre være tydeligere på hvordan tiltak og virkemidler som kommunene allerede rår over i dag, kan brukes mer aktivt for å stimulere til utvikling i riktigere retning.
- Hvordan mål, strategier og tiltak fra regional plan er tenkt overført til eller integrert i kommunenes egne planer for temaområdene klima, energi og miljø, kan også tydeliggjøres.

Bakgrunn

Trysil kommune har mottatt planforslag på høring fra Innlandet fylkeskommune avdeling for Samfunnsutvikling – Regional plan og analyse på «*Regional plan for klima, energi og miljø*». Høringsbrevet er datert den 20. desember 2022.

Høringsfrist er 10. mars 2023.

Regionalt planarbeid er forankret i Innlandsstrategien, vedtatt av fylkestinget den 23. september 2020. Innlandsstrategien gir retning for prioritert politikk for perioden 2020 – 2024.

Regional plan for klima, energi og miljø er en av tre nye regionale planer som skal utarbeides i Innlandet denne perioden.

Fylkesutvalget vedtok den 20. desember 2022 (PS 155/2022) å legge forslag til plan ut på høring: *«Fylkesutvalget legger forslag til Regional plan for klima, energi og miljø ut til offentlig høring med høringsfrist den 10. mars 2023».*

Høringsdokumentet Regional plan for klima, energi og miljø er delt inn i 5 kapitler pluss vedlegg. Under vurderinger vil hvert kapittel bli kommentert.

Planen skal utforme, konkretisere og koordinere en offensiv klima- og miljøpolitikk for Innlandet. Klima- og miljøhensyn skal veie tungt i alle samfunnsspørsmål, men skal tilpasses at vi lever i by og bygd.

Innlandet skal ta en ledende posisjon i det grønne skiftet og sirkulærøkonomien, og omstille seg til bruk av fornybar energi. Det handler om å forvalte naturressursene på en bærekraftig måte og skape nye arbeidsplasser.

Kommunene er en viktig brikke i klimaarbeidet. Dette ble poengtert i regjeringens klimaplan, som ble lagt fram i januar 2021. Her poengteres kommunens ulike roller og muligheter i klimaarbeidet:

«I det lokale klimaarbeidet spelar kommunane ei heilt sentral rolle både for å få ned utsleppa av klimagassar og for å tilpasse samfunnet til eit klima i endring».

Blant annet blir kommunens ansvar i arealplanlegging, mulighetene i rolla som samfunnsutvikler og tjenesteyter trukket frem;

«Klima må vere ein del av alle avgjerdene kommunane tek. Kommunedirektørar, ordførarar, økonomisjefar og dei tilsette må integrere klima i viktige avgjerder. Avgjerder som blir tekne i dag, påverkar energibruken og utsleppa i lang tid fremover. Val som ikkje er i tråd med lågutsleppsutviklinga, vil gjera klimamåla dyrare og vanskelegare å nå».

Energi og klimasamarbeid i Sør-Østerdal (EKSØ)

Kommunene i Sør-Østerdal har etter hvert lang erfaring med å samarbeide på regionnivå innen energieffektivisering og energi-, og klimasamarbeidet i Sør-Østerdalen har vært organisert som et prosjekt siden 2010. Avtalen ble vedtatt videreført i 2021 og samarbeidet omfatter kommunene Elverum, Våler, Trysil, Engerdal, Stor-Elvdal og Åmot. Kommunene har i fellesskap finansiert en 100 % stilling som prosjektleder for klima- og energi i Sør-Østerdalen.

Formålet med samarbeidet er at deltakerkommunene skal få en større merverdi ut av klima- og energiarbeidet enn det de klarer på egenhånd. Ved å ta utgangspunkt i felles muligheter og utfordringer, skal prosjektet bygge kompetanse, nettverk som kommer kommunene til gode. Som et resultat av samarbeidet har per dags dato fem av seks kommuner i samarbeidet vedtatt sine klima og energiplaner, og en er under utarbeidelse.

Hovedstruktur i dette saksframlegget er utarbeidet i fellesskap i EKSØ-prosjektet. Det er spilt inn momenter fra deltakerkommunene til prosjektleder for klima- og energi i Sør-Østerdal og hun har utarbeidet et forslag. I Trysil har vi gått gjennom forslaget, strøket noe som ikke var så relevant for Trysil og videre gjort noen tilføyelser og tilpasninger til vår kommune.

Vurdering

Innledningsvis beskriver høringsnotatet hva som ligger i begrepene bærekraft, sirkulærøkonomi, det grønne skiftet og fornybar energi. Dette er begreper som vi hører daglig og som har betydning for den enkelte, lokalt, regionalt, nasjonalt og for hele verden. Setningen «Alt henger sammen med alt», har vi hørt tidligere og passer godt i denne sammenheng.

Innledning

Innlandet i stort og smått

Høringsdokumentet innleder med å beskrive at vi i Innlandet har mye natur og at vi har økosystemer under press og nevner spesielt villreinens leveområder, som er under press på grunn av ferdsel og arealbruk i og rundt fjellområdene. Økosystemer blir definert og transport, jord- og skogbruk blir trukket fram i forbindelse med klimagassutslipp (transport og jordbruk) og opptak av klimagasser (skogbruk).

Merknader:

Vi mener at avsnittet innledningsvis går for lite i dybden med disse tingene, selv om temaene tas opp senere i høringsdokumentet. Skog utgjør ca. 50 % av arealet i Innlandet og sammen med jordbruket gir det grunnlag for en stor andel av verdiskapning, bosetting og sysselsetting lokalt og regionalt. Villreinens leveområde nevnes spesielt i forhold til et økosystem som er under press. Økosystemer i både jord- og skogbruksområder er også under press og burde etter vår mening også nevnes mer spesifikt – ikke bare nevnt i forbindelse med utslipp og opptak av klimagasser. Alle som er bosatt i Innlandet har et forhold til jordbruk og skogbruk i større eller mindre grad og det burde derfor innledningsvis ha fått mer oppmerksomhet.

Innholdsfortegnelse bør også inneholde sidehenvisning.

Sammenhenger og motsetninger

Som det står i høringen omhandler planens tre hovedområder klima, energi og miljø store og komplekse tema som påvirker hverandre. Tiltak som kan være positivt for energi og miljø, men negativt for klima, og omvendt.

Under «Interessemotsetninger» nevnes det at for å nå målene innenfor klima, energi og miljøområdet vil vi møte mange dilemmaer og interessekonflikter. Det gis eksempler på dilemma som er løftet opp i FN-Sambandet; klima mot naturvern, natur mot mennesker og økonomi mot natur.

Merknader:

Vi ønsker at kapitlet om interessemotsetninger fikk mer omtale enn det som er lagt opp til i planen. Interessemotsetninger blir det ikke mindre av og det bør i planens hoveddel og i handlingsprogram belyses hvordan man vil legge opp til å få minst mulig konflikt mellom interessemotsetningene.

FN's bærekraftsmål gir føringer i planen

FN's 17 bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. I følge høringsdokumentet er de mest aktuelle bærekraftsmålene for regional plan for klima, energi og miljø er bærekraftsmål nr. 3, 6, 7, 9 11, 12, 13, 15 og 17.

FN's 17 bærekraftsmål

Senere i høringen under kapittel 3 – Hvordan skal vi nå målene og Forskning og utviklingsarbeid er det beskrevet at: «For å få til omstilling må det satses sterkt på forskning og utviklingsarbeid. Gjennom økt kompetanse er det mulig å involvere i større grad enn i dag, og utvikle teknologiske løsninger som reduserer klimaavtrykket».

Ikke noe å bemerke her.

Nasjonale forventninger og statlige retningslinjer

Ikke noe å bemerke her.

Mål og delmål

For å nå planens ambisjoner om å konkretisere en offensiv klima-, energi-, og miljøpolitikk, er det utarbeidet et hovedmål for hvert av de tre områdene **klima, energi og miljø**. Under hver av de tre hovedmål er det tre delmål som synliggjør områder som er viktige for å nå hovedmålet.

Merknader:

FN's bærekraftsmål nr. 12 omhandler forsvarlig forbruk og produksjon og har et delmål om reduksjon av matsvinn. FN har estimert at en tredjedel av all mat som produseres i verden aldri blir spist. Dette er problematisk både fra et etisk og miljømessig perspektiv ettersom matproduksjon legger beslag på 37 % av verdens landarealer, 70 % av ferskvannet og står for 24 % av globale klimagassutslipp. Regjeringen har sammen med matbransjen et mål om å halvere matsvinnet i Norge innen 2030. I 2021 viste resultater at det ble kastet om lag 10 % mindre mat enn i 2015.

Vi er klar over at det kan være hensiktsmessig å begrense en regional plan for klima, energi og miljø til bare å inneholde og omhandle det mest nødvendige, men siden matsvinn fortsatt er et

stort miljø problem på alle nivåer lokalt, regionalt, nasjonalt og globalt og i stor grad er med på opprettholde eller øke utslipp av klimagasser ønsker vi at også FN's bærekraftsmål nr. 12 – Ansvarlig forbruk og produksjon, er med i planen.

Seks satsingsområder

For å nå planens hovedmål innenfor klima, energi og miljø er det valgt ut seks satsningsområder som ansees som spesielt relevante:

1. Innovasjon og næringsutvikling for grønn omstilling i Innlandet.
2. Arealbruk.
3. Redusere klimagassutslipp.
4. Klimatilpasning.
5. Natur- og kulturmiljø og naturmangfold.
6. Omstilling til – og bruk av fornybar energi.

I kapittel tre beskrives strategier for de tre satsningsområder for hvordan man skal nå målene for klima, energi og miljø.

Hvordan skal vi nå målene

Vi synes det er positivt at det legges opp til at strategiene tilpasses de regionale ulikheter og legger til rette for å sikre og styrke kommunalt handlingsrom. Som man tidligere har vært inne på i forslag til planen er hensyn til klima, energi og miljø komplekse og kan være motstridende. Det vil si at når man tilrettelegger for næringsutvikling, bedre infrastruktur og befolkningsvekst må man tenke helhetlige løsninger og ha flere tanker i hodet samtidig.

De følgende underkapitler i planen beskriver muligheter og utfordringer knyttet til de enkelte satsningsområdene, og tilhørende strategier.

Innovasjon og næringsutvikling for grønn omstilling i Innlandet

Innlandet fylke har fortrinn i form av naturressurser, beliggenhet og kompetanse og spesielt gode forutsetninger innen industri, bioøkonomi, reiseliv og bygg- og anleggssektoren.

Merknader:

Fordi vi er landets største landbruksregion er særlig bioøkonomi-sektoren som er basert på produksjon og foredling av fornybare biologiske ressurser viktig. For å redusere skadelig påvirkning på klima og miljø, må det gjennomføres tiltak innen mange av Innlandets ulike næringer og det nevnes tiltak innenfor reiseliv, næringsliv, jordbruk, bygg- og anleggssektoren, transport av gods og mennesker og skogens sentrale rolle gjennom binding av karbon samt lagring av karbon ved bruk av produkter fra skogen.

Villreinstammen i Rondane er en av de få opprinnelige stammene i Europa og dens leveområder er under økende press som følge av samfunnets arealbruk og menneskelig ferdsel i og omkring fjellområdene. Villreinen er karakterisert som nær truet. Vi ønsker at

hensynet til villreinen omtales under avsnittet for nødvendige tiltak, og fremheves spesielt med tanke på arealbruk og besøkshåndtering.

Vi synes det er positivt at det nevnes spesielt at beiteressursene på inn- og utmark utgjør store verdier for jordbruket og at setring og aktiv beiting binder karbon, er viktig for det biologiske mangfoldet, kulturlandskapet og for dyrehelse. Vi savner imidlertid en synliggjøring av potensialet for å ta i bruk flere beiteressurser i Innlandet også med tanke på produksjon av mat og selvforsyning.

Det beskrives videre at skogen har en sentral rolle i klimaarbeidet både gjennom binding av CO₂ gjennom fotosyntese og lagring av CO₂ gjennom bruk av produkter fra skogen som alternativ til fossile innsatsfaktorer. Vi synes det er positivt at skogen fremheves på denne måten.

Arealbruk

Det står i planen under «Tap av naturmangfold» at: *«Skal vi stanse tapet av skog- og jordbruksområder, kulturmiljøer, naturmangfold og naturressurser, må vi så langt det lar seg gjøre unngå å bygge på mark som ikke har vært utbygd tidligere».*

Merknader:

Her mener vi at det som et eksempel bør nevnes at dette hensyn kan komme i konflikt med ønsket om godt utbygd infrastruktur i skogbruket og satsing på energivirke.

Arealregnskap er et relativt nytt begrep, som er viktig i forhold til å kunne gi oss kunnskap om dagens arealbruk fordelt på kategorier, og oversikt over utviklingen over tid. Selv om vi befinner oss i distriktet og er omgitt av store arealer er arealene under stadig press. For Trysil kommune sitt vedkommende kan eksempelvis nevnes reiselivets omfang generelt og hyttebygging spesielt, vindmøllepark på Raskiftet og Kjølerget, forvaltningsområde for ulv, Fulufjellet nasjonalpark – og totalt 15 naturreservat mv. I sammenheng med fremtidig befolkningsutvikling og klima- og miljøvennlig arealbruk er innføring av arealregnskap i kommunens planarbeid viktig og blir antakeligvis mer viktig i årene som kommer.

Redusere klimagassutslipp

Innlandet skal være et lavutslippssamfunn innen 2050. Vi har gjennom Parisavtalen, «Lov om klimamål» og 2030-agendaen forpliktet oss til å kutte klimagassutslipp og følge opp FN's bærekraftsmål. Mål nr. 13 Stoppe klimaendringer er spesielt viktig. I henhold til vår kommunedelplan for energi og klima skal Trysil kommune innen 2030 redusere kommunens årlige klimagassutslipp med 40 % - tilsvarende 11 600 tonn CO₂-ekvivalenter, jf. 2017 nivå.

Merknader:

Vi mener at utbygging av bredbånd og fiber i distriktene er et viktig tiltak i denne sammenheng. Ved å satse sterkt på utbygging av bredbånd og fiber i distriktene vil flere ha mulighet til jobbe i distriktene med derav følgende bosetting og reduksjon av persontransport over lange avstander. Vi er klar over at det er stadig flere som med tiden vil benytte seg av ikke fossilt drevne biler, men vi må nok regne med at transportmidler med fossilt brennstoff fortsatt vil være foretrukket i distriktene i en stund framover.

I tillegg ønsker vi at planen har et større fokus på offentlig persontransport med buss og tog med tanke på hyppigere avganger og at bruk av offentlige transportmidler skal lønne seg i forhold til bruk av fossil drevne bil. I tillegg bør godstransport i større grad enn det som er tilfellet i dag legges over fra vei til jernbane.

Forsvaret og Forsvarsbygg er store aktører i Innlandet – Rena leir i Åmot kommune og Terningmoen leir i Elverum kommune. Vi ønsker at det settes fokus på forsvaret spesielt med tanke på dieseldrevne kjøretøy med angivelig høyt utslipp av klimagasser, men også i forhold til å stille forventning og krav om miljøvennlige innkjøpsavtaler og avfallshåndtering. Det samme vil for så vidt også gjelde for andre store institusjoner eksempelvis Høgskolen i Innlandet, samt alle fylkets kommuner. Alle bør gå foran som gode eksempler.

Det er positivt at man i høringsnotatet tar for seg betydningen av opptak av klimagasser i skog og i den forbindelse setter fokus på viktigheten av stedstilpasset skjøtsel av skogen for å beholde og øke opptaket av CO₂ i skog og at dette må gjøres på en måte som ikke er til skade for økosystemene.

Klimatilpasning

Selv om reduksjon av klimagassutslipp er den viktigste måten å forebygge negative konsekvenser av klimaendringene på, er det samtidig nødvendig å gjøre innlandssamfunnet rustet til å møte endret klima.

Merknader:

«Varmere, villere og våtere» er en setning vi hører vi hører oftere. Vi må bli i stand til å takle klimaendring i forhold til flom, skred (jord og snø) og tørke mv. I forhold til skogbruk må det settes fokus på betydningen av stedstilpasset skogskjøtsel; robust plante materiale, ungsogpleie, tynning, dette for at trærne i skogen skal bli så godt rustet for framtiden som mulig slik at man unngår å ha skog som er lite motstandsdyktig. Skog som har dårlig skjøtsel er lite motstandsdyktig og har større sjanser for å bli utsatt for tørke, billeangrep, toppbrekk, brann, stormfall osv. skog – trær og vegetasjon kan dempe eller hindre flom, erosjon og skred.

Natur- og kulturmiljø og naturmangfold

I dette kapittel er det under eksempler på interessekonflikter nevnt at: *«Ulike klimatiltak som planting av trær og gjødsling av skog vil kunne føre til monokultur av skog med veldig lavt biologisk mangfold, samtidig som det er usikkert hvilken effekt gjødsling av skog vil kunne ha på andre deler av økosystemet».*

Merknader:

Ingen merknader.

Omstilling og bruk av fornybar energi

Det står i høringsnotat at: *«Videre kan fylket utnytte en større andel ressurser fra skogbruket til energiformål som et bidrag i det grønne skiftet»* - Spørsmålet er hva den større andel ressurser består av?

Merknader:

Det omtales at Innlandet er Norges største skogfylke. Siden vi er det kunne vi ønske at dette avsnitt ble viet mer oppmerksomhet enn bare tre linjer. Bruk av tre til energiformål er en bærekraftig ressurs og vi kunne tenke oss en vurdering av hvor stort potensialet er for å bruke enda mer bioenergi som energikilde. Kan man for eksempel doble forbruket i Innlandet slik at det tilsvarte strømforbruket til 140 000 husstander? Samtidig bør det beskrives hvilke negative konsekvenser det har å ta ut biprodukter av tømmerproduksjonen til bioenergi og gjerne veie dette opp mot fordelene.

Føringer og vurderinger

For å nå nasjonale og internasjonale målsettinger på klima-, energi-, og miljøområdet må alle parter i Innlandssamfunnet bidra.

Merknader:

De naturgitte forutsetninger og premisser innen klima, energi og miljø er komplekse og under press på mange områder. I dette kapittel kunne vi ønske at det i større grad ble beskrevet hvilke utfordringer det er forbundet med de interessekonflikter som vil oppstå i spenningsfeltet mellom bruk og vern – gjerne med eksempler.

Handlingsprogram

Handlingsprogrammet er satt sammen av ulike tiltak som enten er påbegynt, er i en planleggingsfase eller bør igangsettes. Noen tiltak gjelder for hele Innlandet, mens noen må tilpasses enkelte deler av fylket. Noen tiltak kan og bør gjennomføres raskere enn andre. I dette høringsutkastet er det ikke tatt stilling til hvilke tiltak som bør iverksettes på kort eller lang sikt. Man har heller ikke sett på hvilke tiltak som må tilpasses ulike regioner – det vil man gjøre i en endelig plan.

Handlingsprogrammet har seks satsningsområder:

1. Innovasjon og næringsutvikling for grønnomstilling i Innlandet
2. Arealbruk
3. Redusere klimagassutslipp
4. Klimatilpasning
5. Natur- og kulturmiljø og naturmangfold
6. Omstilling til fornybar energi

Merknader:

Handlingsprogrammet har strategier, forslag til tiltak, beskrivelse av tiltaket, ansvarlig og forventede samarbeidspartnere. Vi er av den oppfattelse at handlingsprogrammet i store trekk henger sammen med resten av høringsutkastet. Er det slik at det er momenter i vårt høringsinnspill som man velger å ta med i den endelige plan forventes det at momentene også blir en del av handlingsplanen dersom det faller naturlig.

Når det er sagt kunne man med fordel være tydeligere på hvilke områder fylkeskommunen selv har ansvar og virkemidler. Dette er en regional plan og dermed en plan som kan ses på som en utviklingsavtale mellom staten, fylkeskommunen og kommunene, der den langsiktige retningen for samfunnsutviklingen innenfor det aktuelle temaet blir pekt ut. Planen vil dermed gi føringer for hvordan aktørene skal opptre overfor næringsliv, organisasjoner og andre. Men det er fylkeskommunen som fører planen i pennen og vedtar planen. Vi mener derfor at det hadde vært nyttig om man var mer klar på hvilke områder fylkeskommunen har særlig ansvar og hvor man sjøl rår over virkemidler.

Merknader knyttet til handlingsprogrammet:

Innledningsvis ønsker vi å påpeke at nummerering er litt merkelig og at det nok har sneket seg inn enkelte feilnummereringer et par plasser. Før endelig plan skal vedtas bør man unngå at samme nummer går igjen flere ganger på ulike tiltak.

Pkt. 1.1 Forskning, innovasjon og kompetanseheving og utviklingsarbeid bidrar til at alle næringer, bedrifter og offentlige virksomheter omstiller seg, og driver miljø- og klimavennlig etter sirkulær- økonomiske prinsipper.

Det er avgjørende for arbeidet med klima, energi og miljø at det satses på kompetanseheving og opplæring i det offentlige for å kunne nå klimamålene innen 2030. For å få en økt forståelse for, og eierskap til klimaarbeid og de sirkulærøkonomiske prinsipper, bør det i den regionale planen prioritere egnet opplæring for alle sektorer i det offentlige.

Det henvises også til i pkt. 3.1.4 opprettelse av interkommunale rådgiverstillinger i regionene for å styrke regioners kompetanse og oppfølging innen klima og miljø. Disse rådgiverstillinger må ha et sterkt fokus på å bistå kommunene i opplæring i de sirkulærøkonomiske prinsipper, og hvordan man kan jobbe med dette i kommunene og på tvers av sektorer.

Pkt. 3.2 Vi skal være en pådriver for å halvere utslippene fra vegtrafikken i Innlandet. Dette skal vi gjøre ved å stimulere til smartere reisevalg, få flere til å gå, sykle og reise kollektivt, og ved å legge til rette for grønn nyttetransport, transportterminaler og korridorer.

Den største kilden til klimagassutslipp i Sør-Østerdalen er veitrafikk, og står for mellom 40 og 65 % av de totale utslippene i kommunen. I tillegg til lokaltrafikken i regionen er det en stor andel gjennomgangstrafikk med RV3 og RV25, som de største bidragsyterne. Sammen med gjennomgangstrafikken, er spredt bosetting og lavt folketall en utfordring.

I planforslaget står det at det skal jobbes for elektrifisering av Solør- banen og Røros-banen, og fremføring av Intercity- dobbeltspor til Lillehammer for å øke kapasiteten på jernbanenettet.

For hele Sør-Østerdal regionen er dette ett av de viktigste klimatiltak for fremtiden. Både i forhold til økt persontrafikk og i forhold til å få gods over på bane. Det må også prioriteres tilsving fra Dovrebanen til Rørosbanen ved Hamar, slik at spesielt godstrafikk kan alternativt fraktes gjennom Østerdalen nordover og ikke minst sørover mot Sverige. Dette er også et samfunnssikkerhetstiltak hvor man har en alternativ trase ut imot Europa og nordover i Norge. Rørosbanen og Solørbanen er viktige bidragsytere til å få ned klimautslipp i fremtiden.

3.3 Vi skal stille krav om fossilfrie bygg- og anleggsplasser og oppføre klimasmarte bygg med lavt klimafotavtrykk.

I Sør-Østerdalen har man over tid samarbeidet om ENØK tiltak i kommunale bygg med en klar og definert målsetting om å redusere energiforbruket i kommunale bygg i Sør-Østerdalen. Det har også vært satt i gang et kompetanseprogram for driftspersonell med mål om økt kompetanse for mer energieffektiv drift av den kommunale bygningsmassen. Det blir viktig på regionalt nivå at man stimulerer til, veileder og prioriterer ENØK tiltak og prosjekter i fremtiden.

3.5 Vi skal legge til rette for at hele innlandssamfunnet gjør nødvendige forbruksendringer, slik at vi sammen får en reduksjon av forbruksbaserte utslipp.

Dette anses som å være et viktig tema på flere områder enn matsvinn, slik det også presiseres i pkt. 3.6 *hvor det skal forebygges mot økt avfallsproduksjon ved å øke andelen ombruk og materialgjenvinning, og sikre god energiutnyttelse av avfall.*

Det er viktig at man i regionen klarer å se alt forbruk i en sammenheng. Vi kan ikke regne med i fremtiden å forbruke like mye selv med energieffektive tiltak. Alternative energikilder innen fornybar energi vil for eksempel påvirke arealbruk og naturmangfoldet. Vi må jobbe for en bevisstgjøring rundt privat og offentlig forbruk av energi.

Økonomiske konsekvenser

Planen og tiltak i planen vil åpenbart gi økonomiske konsekvenser både for den enkelte kommune og for hele Innlandet. Omfang og størrelsesorden er vanskelig å tallfeste på det nåværende tidspunkt. Men som motvekt vil det åpenbart medføre store kostnader dersom man ikke klarer å bremse klimaendringer og tap av natur også.

Administrative konsekvenser

Ingen kjente på det nåværende tidspunkt.

Konsekvenser for folkehelsen

Å klare å bremse klimaendringene vil føre til færre ekstremværhendelser som kan gi skade på både liv og helse og materielle verdier. Å ta vare på natur og miljø både for dets egenverdi og som del av våre nærområder vi skal bo og leve våre liv i er svært viktig for folkehelsen.

Konsekvenser for bostedsattraktivitet

Dersom Innlandet gjennom denne planen og arbeidet med klima, energi og miljø klarer å ta en ledende rolle sammenliknet med andre regioner vil det kunne bidra til å øke bostedsattraktiviteten.

Konklusjon

Utkast til Regional plan for klima, energi og miljø tas til orientering og Trysil kommune oppfordrer Innlandet fylkeskommune til å innarbeide de presenterte merknader i endelig plan og handlingsprogram.